

7. Сарафинюк Л.А. Особливості взаємозв'язків реографічних показників центральної гемодинаміки з конституційними характеристиками в юнаків із мезоморфним та екоморфним соматотипами / Л.А. Сарафинюк // Вісник морфології. – 2009. – Т. 15, № 2. – С 377–380.

8. Шапаренко П.Ф. Динаміка розвитку общих розмірів тела / П.Ф. Шапаренко // Принцип пропорциональності в соматогенезе. – Вінниця, 1994. – С. 29–36.

Іваць А.Р., Романів О.П.

Доступність медичної допомоги як актуальна проблема громадського здоров'я

ДВНЗ «УжНУ», факультет здоров'я та фізичного виховання

Вступ: Доступ до медичної допомоги – це можливість отримання необхідної медичної допомоги своєчасно, повсюдно, в достатньому обсязі і на прийнятних умовах. В останні роки було проведено ряд реформ та внесено змін до чинного законодавства, метою яких було покращення якості медичної сфери в Україні. Однак, дуже складно дати однозначну оцінку ефективності проведених заходів. Для цього було проведено масштабні соціологічні опитування, базуючись на яких можна об'єктивно висвітлити стан медичної галузі та ставлення до неї пересічних громадян.

Мета: дослідити фактори та основні проблеми, що впливають на доступність медичної допомоги для громадян України, їх значення для громадського здоров'я.

Матеріали та методи: аналіз соціологічних досліджень, присвячених доступності та якості медичних послуг в Україні за 2017–2018 роки.

Результати. Доступ до медичної допомоги – це можливість отримання необхідної медичної допомоги своєчасно, повсюдно, в достатньому обсязі і на прийнятних умовах. Це наявність або відсутність фізичних, економічних чи культурних перешкод, з якими люди можуть зіткнутися при отриманні медичних послуг [1]. Поняття доступу до медичного обслуговування відображає ступінь, при якому кожна людина чи група людей має право на користування і фактично може скористуватися необхідними послугами у сфері охорони здоров'я [6].

За Д. Н. Солоненком доступність медичної допомоги – це допомога, яку пацієнти можуть одержати без подолання географічних і фінансових перешкод (доступ до послуг охорони здоров'я оцінюється часткою населення, яке може дістатися до відповідних закладів охорони здоров'я пішки, або користуючись місцевими транспортними засобами за час, що не перевищує годину); з іншого боку – це нормативно врегульована та організаційно забезпечена можливість надання своєчасної та кваліфікованої медичної допомоги, відповідно до спроможності відшкодування матеріальних витрат [1, 3].

В останні роки питання доступності лікування для Українців все частіше привертає до себе увагу та стає предметом соціологічних та економічних досліджень.

У 2017 році в Україні була запроваджена урядова програма реімбурсації – механізм повної або часткової оплати лікарських засобів що включені до деталізованого опису з бюджету. До переліку препаратів увійшли ліки від серцево-судинних захворювань, діабету II типу та бронхіальної астми. Пріоритетність надали лікуванню цих хвороб, оскільки саме вони найбільше впливають на показники смертності населення або суттєво знижують якість життя пацієнта та ефективно лікуються на амбулаторному рівні [4] Однак, ця програма не покриває повністю вартість препаратів, безкоштовно пацієнт може отримати тільки найдешевші ліки, за більш якісні та дорогі аналоги необхідно доплатити, держава компенсує тільки частину вартості [7].

Не дивлячись на запровадження програми «Доступні ліки», поза увагою залишилися сотні інших хвороб, які щороку призводять до інвалідизації та забирають життя сотень тисяч українців, адже в разі виникнення серйозного захворювання на пацієнтів лягає значний фінансовий тягар.

У 2017 році громадською організацією Пацієнти України було проведено соціологічне опитування метою якого було проаналізувати витрати українських родин на ліки, доступність лікування та ставлення пацієнтів до існуючої політики забезпечення медпрепаратами. За результатами опитування до головних проблем, пов'язаних з забезпеченням ліків в Україні респонденти віднесли:

- Висока вартість ліків – 94%.
- Низька ефективність та наявність підробок – 48%.
- Поліпрагмазія (лікар призначає занадто багато препаратів) – 28%.
- Відсутність ліків в аптеках – 17%.

До позичання грошей або продажу цінних речей задля покриття витрат на ліки місяця вдавалися 65% опитаних в індивідуальних інтерв'ю та 61% учасників фокус-групових досліджень. Пацієнтам з онкологічними захворюваннями і гепатитом та їхнім сім'ям доводилося шукати найбільші суми.

48,8% опитаних відмовлялися від лікування через дороговизну ліків, 50,4% відклали лікування через брак коштів. Зменшували кількість прописаних ліків або вживали лише частину з них з фінансових причин – 56,5% опитаних.

83% опитаних зазначили, що в період стаціонарного лікування їм не надавалися безкоштовні ліки і вони були змушені самостійно придбати необхідні препарати.

Майже всім респондентам доводилось економити на інших статтях бюджету (одяг, харчування, дозвілля та відпочинок), щоб придбати призначені ліки, оплачувати лікування з власних заощаджень, брати кредит на лікування, позичати гроші або просити про іншу матеріальну допомогу у друзів та родичів.

Кожен п'ятий опитаний вважає відсутність ліків в аптеках однією з основних проблем системи охорони здоров'я в Україні. Люди із регіонів та жителі сіл мають додатковий бар'єр у доступі до ліків: у невеликих селах аптеки часто відсутні. Пацієнтам доводиться їздити в районний центр або просити когось із родичів чи сусідів купити необхідне у місті. Також пацієнти намагаються комплектувати вміст своєї аптечки заздалегідь, аби не залишитися без ліків, проте через низькі прибутки їм не завжди це вдається зробити. Часто ліки не можна придбати й у великому місті (наприклад, обласному центрі). Це стосується насамперед рідкісних ліків або тих, що не зареєстровані в Україні. В такому разі пацієнти купують ліки через інтернет (неофіційні посередники) або привозять із сусідніх країн (самі чи просять зробити це родичів, знайомих). Таким чином, географічні перешкоди є ще однією значною проблемою на шляху до отримання якісного лікування.

Серед причин, чому пацієнти уникають звернень до лікаря, виділено наступні: 25% респондентів вважають вартість медичних послуг занадто високою. 26% воліють чекати, поки хвороба мине самотійно. 13% уникають звернень до медичних закладів через великі черги [2]

В червні 2018 року соціологічною групою «Рейтинг» було проведено опитування, участь в якому взяли 1200 респондентів, віком від 18 років. Метою опитування була оцінка медичної сфери за останні 2 роки.

44% опитаних зазначили, що за останні два роки загальна якість державних медичних послуг для країни погіршилася. 14% побачили покращення, 32% вважають, що у рівні якості державних медичних послуг нічого не змінилося, 10% не змогли відповісти. За останні півроку дещо збільшилася кількість тих, хто говорить про покращення у цій сфері.

Що стосується відшкодування вартості ліків для пацієнтів, дві третини опитаних підтримують запровадження системи розподілу витрат на лікування, коли певна частина оплачується державою, а іншу платить пацієнт, 25% – проти такої ініціативи. За співфінансування витрат за лікування частіше висловлювалися у західних та центральних регіонах, молодші та більш заможні респонденти. У свою чергу, серед тих, хто зазначив, що не проти такої системи фінансування витрат на медичні послуги, 33% зазначили, що готові потратити на це не більше 5% від загальної вартості, 26% – не більше 10%, 13% – не більше 20% і 14% готові оплатити чверть вартості лікування. Знову ж таки, чим молодші та чим більш заможні респонденти, тим частіше вони заявляли про готовність співфінансувати чверть витрат на лікування [5]

Висновки: основною проблемою доступності лікування в Україні є фінансові та географічні перешкоди для пацієнтів – через високу вартість ліків та відсутність потрібних препаратів в районах (а іноді і в цілій країні), пацієнти не можуть отримувати медичну допомогу належної якості. Не дивлячись на запровадження державної програми «Доступні ліки», багато пацієнтів досі не можуть дозволити собі повністю сплатити вартість медичних послуг. Особливо це стосується хворих з онкологічними патологіями та рідкісними захворюваннями, для яких не передбачені ліки в рамках державних закупівель. Загалом, більшість респондентів вважають, що якість медичних послуг в Україні значно погіршилась за останні 2 роки, не дивлячись на запроваджені реформи. Вищенаведені фактори є важливим індикатором рівня громадського здоров'я в сучасній Україні.

Використані джерела

1. Англо-український словник-довідник термінів з фінансування та управління у сфері охорони здоров'я [авт. Н. Солоненко, В. Ананьєв, В. Рудий ; за ред. А. Малагардіса та Е. Ліннака]. – К., 2006. – 138 с. – Наукове видання.
2. (Без)коштовна медицина [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://patients.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/free-medicine.pdf>.
3. Бондарева Л. В. Доступність медичної допомоги населенню: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Ліна Володимирівна Бондарева. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apdyo_2011_3_5.pdf.
4. Доступні ліки: урядова програма реімбурсації – механізм повної або часткової оплати лікарських засобів, що включені до деталізованого опису з бюджету [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://liky.gov.ua>.
5. Оцінка медичної сфери в Україні: червень 2018 [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/ocenka_medicinskoj_sfery_v_ukraine_ijun_2018.html.
6. Положение о доступности медицинской помощи [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nred=990_030.
7. Урядова програма «Доступні ліки». Інформація для лікарів [Електронний ресурс]. – 2017.

Іваць А.Р., Романів О.П.

Соціально-психологічні чинники та фактори ризику суїцидів серед осіб молодого віку

ДВНЗ «УжНУ», факультет здоров'я та фізичного виховання

Вступ. Серед проблем, пов'язаних зі збереженням здоров'я нації, увагу привертає питання про підлітковий та юнацький суїцид. Згідно даних ВООЗ щороку від самогубства помирає близько 800 тис. осіб, майже 170 тис. –